

Z A P I S N I K
sa LXIII sjednice Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju
i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore 26. saziva, održane 24. oktobra 2019. godine

Sjednica je počela 24. oktobra 2019. godine u 11.00 časova.

Predsjedavao je prof. dr Petar Ivanović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali poslanici/ce, članovi Odbora: Genci Nimanbegu, Ana Nikolić, Mirsad Murić i mr Sanja Pavićević.

Sjednici nijesu prisustvovali članovi Odbora: dr Predrag Sekulić, Marija Čatović, dr Vera Bulatović, dr Strahinja Bulajić i mr Veljko Vasiljević.

Sjednici su, u svojstvu predstavnika predlagača Deklaracije, prisustvovali Danijela Pavićević i Srđan Milić.

Sjednici je, u skladu sa članom 65, stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovali poslanica Nela Savković Vukčević i poslanik Nikola Dedivanović.

Rad sjednice su pratili predstavnici medija.

Pošto je konstatovano da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje, za sjednicu je utvrđen sljedeći

DNEVNI RED:

1. Deklaracija o zaštiti prostora planine Sinjajevina;
2. Tekuća pitanja.

1. Prva tačka dnevnog reda – Deklaracija o zaštiti prostora planine Sinjajevina

Suštinu predložene Deklaracije obrazložio je jedan od njenih podnosilaca, **poslanik Srđan Milić**. Saopštio je da se Predlog deklaracije odnosi i na oblasti koje su u nadležnosti Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, što je i prvi razlog njenog predlaganja. Kao drugi razlog naveo je očuvanje digniteta Skupštine kao tijela koje je donijelo Prostorni plan Crne Gore, pa bi trebalo bi da vodi računa o implementaciji. Mišljenja je da bi Odluka Vlade Crne Gore o formiranju vojnog poligona na Sinjajevini negativno uticala na kompletni ustavni i pravni poredak u Crnoj Gori, naglašavajući da je Crna Gora u procesu pristupanja punopravnom članstvu u Evropskoj uniji preuzela i preuzima obaveze definisane Poglavljem 27- Životna sredina i klimatske promjene čiji je cilj održivi razvoj i zaštita životne sredine. Istakao je da se već preambula Predloga deklaracije bavi pitanjima koja su sa zaštitom životne sredine usko povezana. Predloženom deklaracijom se brani, kako je naveo, veliki broj međunarodnih i domaćih pravnih dokumenata posvećenih zaštiti životne sredine. Posebno se brani Ustav Crne Gore, jer se nerijetko zaboravlja da je Crna Gora, prema prvom članu Ustava, ekološka

država, zasnovana na vladavini prava. Kao treći razlog podnošenja deklaracije naveo je povezanost je sa evropskim integracijama Crne Gore, pogotovo Poglavljem 27 – Životna sredina i klimatske promjene. Naveo je da Crna Gora ima pet nacionalnih parkova koji zauzimaju značajan procenat njene teritorije. Tvrdi da zvanični podaci Vlade Crne Gore o vojnom poligonu na Sinjajevini mogu dovesti građane i drugu zainteresovanu javnost u zabludu time što ne pominju povezanost prostora Sinjajevine sa Nacionalnim parkom „Durmitor“ i kanjonom rijeke Tare, koji se od 1980. godine, nalazi na UNESCO-voj Listi svjetske prirodne baštine. Podsjetio je da je 2004. godine Skupština spriječila da se vodni potencijal rijeke Tare zloupotrijebi radi profita. Podsjetio je i da nacionalne parkove Crne Gore godišnje posjeti oko 400.000 turista i da bogatstvo ovih prostora čini 215 životinjskih i 536 biljnih vrsta. Smatra da zbog svega ovoga i pisanim putem treba artikulirati zaštitu životne sredine u Crnoj Gori, imajući u vidu Ustav kojim se jamči pravo na zdravu životnu sredinu i naročito ulogu Skupštine koja ima pravo i obavezu da odlučuje o raspolaganju državnom imovinom iznad određene vrijednosti. Istakao je da pokazatelji koji govore o vrijednosti zemljišta koje se izdaje u dugoročni zakup govore i o potrebi da Skupština odlučuje o budućnosti prostora. Tvrdi da upoređenje Crne Gore sa Njemačkom koja ima veliki broj vojnih baza na svojoj teritoriji ne stoji, jer je Njemačka kao gubitnica u II svjetskom ratu morala pristati na vojne baze koje su Američke. Iznio je i podatak da sve države koje su nastale raspadom SFRJ koriste vojno-strelišne poligone koji su postojali u bivšoj državi. Smatra da je predložena deklaracija način na koji bi se Skupština trebala suprotstaviti „ataku“ Vlade i njenih institucija na pravni i ustavni poredak Crne Gore.

Predsjednik Odbora prof. dr Petar Ivanović upoznao je predstavnike medija sa sadržinom predložene deklaracije. Naglasio je da deklaracija ima četiri tačke i saopštio da dijeli mišljenje iznijeto u prve dvije tačke: da treba poštovati Ustav Crne Gore i da se treba zalagati za očuvanje biodiverziteta Crne Gore. U odnosu na treću tačku u kojoj stoji: “Skupština Crne Gore odbacuje bilo kakve namjere da se na prostoru planine Sinjajevina izgradi 'vježbovno-strelišni vojni poligon'”, istakao je da ne sadrži navode koji bi mogli implicirati nadležnost Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje. Osvrćući se na navode o vrijednosti zemljišta koje se izdaje, saopštio je da cijena zavisi od velikog broja faktora, od vlasništva, neriješenih imovinskih odnosa, kategorizacije zemljišta, itd. pa se ne može samo prostim množenjem broja hektara sa cijenom po hektaru dobiti relevantna računica. Apelovao je da se rasprava na Odboru kojem predsjedava vodi o pitanjima iz njegove nadležnosti, a to su pitanja poljoprivredne proizvodnje i zaštite životne sredine.

Poslanik Mirsad Murić, složio se sa ocjenom da na ovom Odboru treba da se vodi rasprava o poljoprivredi i zaštiti životne sredine. Saopštio je da je prostor Sinjajevine jedan od najvećih pašnjaka na Balkanu. Taj prostor se, tvrdi, veoma malo koristi, a ukoliko bi se koristio više napredovala bi i poljoprivreda u Crnoj Gori ali i cijela država. Mišljenja je da je i za turizam Sinjajevina atraktivna, kao i njen biodiverzitet. Iznio je tvrdnju da i pored velike posjećenosti svih crnogorskih nacionalnih parkova finansijski efekti nijesu dovoljni za kvalitetan život ljudi na tom području. Upoznao je da je po struci biolog-ekolog i da je jasno da svaka intervencija u prirodi remeti ekološku ravnotežu. Da bi se ravnoteža uspostavila i održala implementiraju se principi i načela održivog razvoja i mjere remedijacije, a kada je u pitanju vojni poligon siguran je da je Vlada vodila računa o izvodljivosti tog projekta.

Poslanik Srđan Milić, govoreći o nadležnostima odbora koji treba da razmatraju deklaraciju nalazi da Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje ima ingerencija jer se Vladinom odlukom o formiranju vojnog poligona na Sinjajevini derogira Prostorni plan Crne Gore. Posebno se,

kako je izjavio, umanjuje značaj planova nižeg reda, za koje su odgovorne lokalne samouprave. Podsjetio je da se nacionalni parkovi stvaraju kako bi se zaštitio živi svijet na njegovom području i kako bi se usporio odlazak stanovništva sa tog područja. Postavio je pitanje zašto je Sinjajevina izabrana za vojne potrebe pri činjenici da sve države proistekle iz SFRJ već imaju vojne poligone, odnosno zašto Crna Gora, jedina od bivših republika, traži novi prostor za vojni poligon. Smatra da se ogromno bogatstvo koje Crna Gora ima, ne koristi shodno mogućnostima, za šta krivicu snosi i izvršna i zakonodavna vlast. Izjavio je da u svijetu ne postoji vojno-strelišni poligon koji ne ugrožava životnu sredinu. Stoga ne nalazi korist za stanovnike tog područja koji, kako je rečeno, ne koriste dovoljno ni resurs koji sada imaju, a koji još nije devastiran. Iznio je podatke vezane za uvoz poljoprivrednih proizvoda koji je veliki i zaključio da bi Crna Gora trebalo da poveća proizvodnju, pa i izvoz tih proizvoda, jer ima idealne uslove za takvu proizvodnju. Našao je da je važna informacija da zemljište koje je planirano za vojni poligon nije državno na čitavoj površini i postavlja pitanje kako je Vlada mogla donijeti Odluku kojom se ekspropriiše privatna imovina bez utvrđivanja javnog interesa. Apelovao je da se poslušaju preporuke Evropske komisije za Poglavlje 27 kojom se Crnoj Gori nalaže da urgentno preduzme mjere za očuvanje i poboljšanje ekološke vrijednosti zaštićenih područja.

Predsjednik Odbora prof.dr Petar Ivanović saopštio je da je, kao bivši ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja, upoznat sa problematikom uvoza i izvoza poljoprivrednih proizvoda. Saopštio je da iako se mnogo poljoprivrednih proizvoda uvozi, novčana masa u Crnoj Gori se ne odliva. Naprotiv, građani i privreda danas raspolažu sa više sredstava nego prije 10 godina. To je jedino moguće ukoliko se ostvaruju drugi prihodi od kojih se plaća uvoz poljoprivrednih proizvoda i istakao ulogu koju ima turizam u generisanju uvoza. Naglasio da samo rastom produktivnosti i konkurentnosti crnogorske privrede, posebno dijela koji se bavi primarnom proizvodnjom i preradom, možemo supstituisati jedan dio uvoza i povećati izvoz. Dodao je da su za veći izvoz potrebni znanje, tehnologija i tržište, koje Crna Gora u ovom momentu nema, već treba da se izbori za svoj dio. Saopštio je da treba sagledavati realno stanje stvari. Idealno bi bilo da je Sinjajevina iskorišćena za poljoprivrednu djelatnost, ali nije, i tu treba tražiti odgovor na pitanje zašto se ona valorizuje na drugi način. Poljoprivredna gazdinstva u Crnoj Gori su usitnjena i kao takva nijesu konkurentna na evropskom tržištu, a modeli zajedničkog rada i međusobnog povezivanja ne koriste se dovoljno. Ponovio je da se ovaj Odbor ne bavi bezbjednosnim pitanjima i zamolio da se rasprava odvija u okviru ingerencija koje Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje ima. Ocijenio je da je predložena deklaracija odraz političkih stavova njenih predlagača i da je suštinski problem članstvo Crne Gore u NATO-u, a ne poljoprivreda, kako to se na prvi pogled predstavlja. Podsjetio je da postoji obaveza da se usvoji novi Prostorni plan, jer sada važeći ističe 2020. godine, pa će biti prilike da se i ovom dokumentu raspravlja u Skupštini. Sa ovim planom usklađivaće se planovi nižeg reda. Istakao je da Odluka Vlade Crne Gore o formiranju vojnog poligona na Sinjajevini, nije prepreka za otvaranje Poglavlja 27, a ni prepreka za ispunjavanje mjerila iz tog Poglavlja, ako se Crna Gora bude pridržavala standarda Evropske unije. Naglasio je da ključna riječ: standard. A oko standarde se u demokratskoj proceduri u Evropi postiže konsenzus.

Poslanik Genci Nimanbegu saopštio je da veoma cijeni rad Odbora povodom predložene deklaracije, pogotovo kada se ima u vidu inicijativa kojom građani pokazuju brigu prema životnoj sredini. Podsjetio je da je Skupština svojevremeno uspjela da zaštiti prostor Ulcinjske solane, što je prepoznato i Prostornim planom Crne Gore i planovima nižeg reda. Komentarišući predloženu deklaraciju, primijetio je da pored potpisa zainteresovanih građana i podnosilaca deklaracije, nema i mišljenja relevantnih lokalnih samouprava, pa se ne može tvrditi da imaju primjedbe na pomenutu Odluku Vlade. Ocijenio

je prihvatljivim prve dvije tačke predložene deklaracije, dok je mišljenja da je treću tačku potrebno razmotriti na Odboru za bezbjednost i odbranu. Izrazio je sumnju u primjenljivost tačke četiri i predložio da se izmijeni kako bi predložena deklaracija mogla da dobije podršku na sjednici Skupštine.

Poslanik Mirsad Murić saopštio je da se, osim zaštite životne sredine, mora voditi računa i o interesu Crne Gore u oblasti njene odbrane. U sprezi ekologije i ekonomije vidi dobrobit za cjelokupnu zajednicu. Saopštio je da ima potpuno povjerenje u Vladu Crne Gore i uvjeren je da će ona primjenjivati sve standarde Evropske unije i standarde NATO-a koji su jednaki za sve njegove članice. Složio se sa iznijetim ocjenama da Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje treba da razmatra pitanja vezana za životnu sredinu, a Odbor za bezbjednost i odbranu pitanja vezana za bezbjednost i odbranu.

Poslanik Srđan Milić ponovio je da je ključno pitanje zašto je Sinjajevina izabrana za vojno-strelišni poligon. Izrazio je sumnju da je Vlada Crne Gore tražila mišljenje lokalnih samouprava koje imaju interesa na Sinjajevini i saopštio da se, vrlo vjerovatno, nijedna od njih nikada nije ni suprotstavila Vladi, za razliku od Ulcinja koji je svojevremeno izrazio nezadovoljstvo tretmanom Ulcinjske solane, zbog čega je i spriječena njena devastacija. Istakao je da je i povodom zaštite Solane vođena debata koja veoma podsjeća na ovu koja se već duže vrijeme, javno, vodi oko Sinjajevine. Tvrdi da više od 300 miliona uvoza poljoprivrednih proizvoda nije uspjeh, već bi uspjeh bila proizvodnja desetog dijela te vrijednosti na teritoriji Crne Gore, jer ono što je uvezeno nije reeksportovano, već potrošeno u Crnoj Gori, dijelom u turističkoj sezoni. Što se tiče tržišta, smatra da je Crna Gora tržište dovoljno da apsorbuje proizvedeno, čemu je pokazatelj i količina uvezenih proizvoda. Bez obzira što na neke izmjene u deklaraciji ne bi pristao, smatra da je uspjeh sama rasprava na temu zaštite Sinjajevine. Tvrdi da vojno-strelišni poligon treba Crnoj Gori ali ne na Sinjajevini i da treba iskoristiti postojeći poligon. Saopštio je da je pitanje da li treba vjerovati Vladi Crne Gore koja nije pronašla način da do sad valorizuje poljoprivredne potencijale Sinjajevine, a sad tvrdi da će vojni objekat donijeti dobrobit mještanima tog dijela Države.

Poslanica Danijela Pavićević saopštila je da vjeruje da lokalne samouprave nijesu ni pitane povodom Odluke Vlade da se područje Sinjajevine namijeni za vojne potrebe. Vlada nije uzela u obzir peticiju koju su potpisali građani kojom je rečeno šta misle o tome. S obzirom da je Vlada ignorisala mišljenje građana izrazila je uvjerenje da će se inicijatori potpisivanja peticije obratiti relevantnim Evropskim i drugim institucijama.

Predsjednik Odbora prof. dr Petar Ivanović ponovio je da je pitanje izvoza i uvoza veoma važno, da mu treba posvetiti dužnu pažnju, prije svega edukujući poljoprivredne proizvođače i uvodeći tehnološke novine kako bi se izvoz domaćih proizvoda povećao i pojačala konkurentnost domaćih proizvođača na domaćem i evropskom tržištu. Govoreći o peticiji koju su potpisali građani, a iznio predlagač deklaracije o zaštiti prostora planine Sinjajevina, saopštio je da je na Odboru, kao i slučajevima drugih inicijativa, postpano na demokratski način. Tačka je stavljena na dnevni red i vođena je korektna diskusija. Pokazalo se da se može voditi kvalitetna rasprava na veoma važnu temu kakva je zaštita životne sredine Sinjajevine iako su dvije strane imale različite prisutpe i nastojale da daju kvalitetnu argumentaciju. Ponovio je da su prve dvije tačke predložene deklaracije prihvatljive, bez obzira na različita politička uvjerenja. Naglasio je da tačka tri nije iz domena ingerencija Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje, a da se tačka četiri odnosi na samu proceduru,

odnosno način izjašnjavanja. Iznio je mišljenje da referendum koji se predlaže deklaracijom nije jedini put izražavanja volje građana, ali da vjerovatno postoje politički razlozi koji su motivisali podnosiocima inicijative da predloži baš ovakav način izjašnjavanja.

Poslanik Genci Nimanbegu, saopštio je da je obaveza lokalne samouprave da se izjasni o namjeri da se na određeni način raspolaže konkretnim prostorom. S obzirom da je izostao pozitivan ili negativan stav u odnosu na Vladinu Odluku o namjeni prostora, treba smatrati da je Vladi data podrška. Iznio je stav da lokalna samouprava mora artikulirati interese lokalne zajednice.

Poslanik Srđan Milić je objasnio da se referendum, koji je predložen tačkom četiri deklaracije, odnosi na građane koji žive na području koje direktno tangira Odluka Vlade, jer oni najbolje znaju na koji način treba valorizovati potencijale Sinjajevine. Podržao je mišljenja da su lokalne samouprave trebale da se izjasne o namjeri Vlade da prostor na Sinjajevini namijeni za vojne svrhe. Ako se samouprave nijesu izjasnile trebalo je uvažiti građane koji žive na tom području, zbog čega smatra da je referendum jedini pravilan način utvrđivanja volje tih građana. Predložio je da Odbor podrži predlog deklaracije.

Predsjednik Odbora prof. dr Petar Ivanović predložio je da se Predlog deklaracije o zaštiti prostora planine Sinjajevina razmotri na Odboru za bezbjednost i odbranu, nakon čega će se Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje izjasniti.

Odbor je sa pet glasova „ZA“, jednim glasom „UZDRŽAN“ i jednim glasom „PROTIV“ odlučio da se o Predlogu deklaracije o zaštiti prostora planine Sinjajevina izjasni nakon dobijenog mišljenja Odbora za bezbjednost i odbranu.

2. Tačka dnevnog reda - TEKUĆA PITANJA

Predsjednik Odbora prof. dr Petar Ivanović predložio je da se dva konsultativna saslušanja održe 11. i 18. novembra 2019. godine.

Sjednica je zaključena u 12:30 časova.

SEKRETARKA ODBORA

mr Milena Kapa

PREDSJEDNIK ODBORA

prof. dr Petar Ivanović